

Sommerudflugt 2011

til Voergaard i Vendsyssel

Af Asbjørn Hansen, Hurup

Dette års udflugt blev afholdt søndag den 21. august. På turen nordpå gennem Sydthy blev vi efterhånden 44 deltagere med Leo Jensen som en sikker mand bag rattet. Uggi Larsen havde som tidligere gange medbragt sin harmonika, og han havde omdelt et lille sangblad med hele ni sange, der – med undtagelse af en enkelt (af Thøger Larsen) – alle var skrevet af Jeppe Aakjær. Når den ellers gemytlige snakken i bussen var dalet lidt i intensitet, blev der straks foreslået en af sangene, og Uggi Larsen slog hurtigt tonen an på ”karlekammerklaveret”.

Egil Andersen fortalte, at vi nu var på vej til Voergaard, der ligger øst for Jyske Ås, hvor netop de tre største åer i Vendsyssel udspringer: Uggerby å, Voer å og Rye å. Den sidste af disse har givet navn til en lille landsby, der ligger umiddelbart vest for Aabybro. Her ved hovedvej A 11, som vi kørte ad, er der en større rasteplass, hvor vi gjorde ophold og nød en kop kaffe eller te med et velsmurt rundstykke.

Næste gang vi standsede, var vi ved målet – Voergaard Slot. For at komme ind i selve slottet, måtte vi passere en 40 meter bred voldgrav, der er Danmarks bredeste. Herefter gik vi igennem en smuk og monumental sandstensportal, der i øvrigt er kommet til at pryde et frimærke til en pålydende værdi af 6 kr., som Post Danmark lancerede i en serie på fire mærker og udgav den 10. maj 2011.

Inde på den store gårdsplads blev vi delt op i to hold, før vi kunne begynde rundvisningen. I ventetiden, inden det blev vor tur, kunne vi blandt andet beundre en mindre flok påfugle, der uanfægtede af de mange mennesker færdedes her.

Ad en stejl trappe kom vi op i et af hjørnetårnene, og her begyndte en spændende rundvisning, der blev ledet af en meget kompetent og vidende kvindelig guide. Hun gav os en kort-

fattet gennemgang af Slottets tidlige historie.

Den ældste del af Slottet har man dateret til 1481 og den yngste til 1590. I 1518 blev Slottet overdraget til biskoppen for Børglum Stift, Niels Stygge Rosenkrantz, der dog i 1519 måtte overlade administrationen til sin 34-årige søstersøn, Stygge Krumpen, hvilket betød, at sidstnævnte fra da af i realiteten blev biskop for Stiftet.

Under Grevens Fejde, i 1534, erobrede Skipper Clement med sin bondehær Voergaard, der efter Reformationen to år senere overgik til Kronen.

I 1578 overdrog Kong Frederik den Anden Slottet med ikke mindre end 157 fæstegårde til Karen Krabbe (gift Skeel) på Nygaard i Brusk Herred mellem Vejle og Kolding. Som modydelse ved dette mageskifte skulle Karen Krabbe afstå Nygaard med tiliggende gods. Ved et nyt mageskifte med Kronen allerede året efter kom yderligere 125 gårde i Karen Krabbes besiddelse. Hovedparten af dette samlede gårdkompleks på næsten 300 gårde lå i nærmeste omegn af Voergaard. Dette var baggrunden for, at de tre sogne, Voer, Albæk og Skæve, blev udskilt som en selvstændig retskreds (en såkaldt Birkeret).

Karen Krabbe døde i 1586. Datteren, Ingeborg, der allerede da så småt havde overtaget Slottet, var på dette tidspunkt i gang med at bygge Renæssancehuset, der stod færdigt i 1588. Den tidligere omtalte sandstensportal var en foræring fra Kong Frederik den Anden som tak for gæstfrihed. Portalen var – mener man – ellers tiltænkt Frederiksborg Slot.

Frederik den Andens søn, den senere Kong Christian den Fjerde, besøgte som 20-årig også Voergaard på en tur rundt i Danmark. På dette tidspunkt stod Slottets østfløj netop nyopført. Og det siges, at Christian den Fjerdes Slotte i

København meget tænkeligt er blevet til med inspiration fra Ingeborg Skeels byggeri. Sikkert skulle det være, at Kongen bestilte munkesten fra teglværket på Voergaard til opførelsen af Koldinghus.

"Ingeborg Skeel er nok den mest sagnomspundne person i hele Vendsyssel og tillige den ildest omtalte herremand i den danske sagnverden. Kun den gamle gerrige fru Anne Søe (1644-1736) til Kjølbygård var næsten lige så berygtet i Thy, som fru Ingeborg var det på sin hjemegn.

Det mest udbredte sagn om Anne Søe er sagnet om hendes hund, der frembringer guldpenge. Hver nat havde hun en lille sort hund i sengen hos sig, og hver morgen brækkede den en guldmønt op til hende, og derved øgedes hendes rigdom dag for dag."

Således hedder det i *Gyldendals Egnbeskrivelse 2 – Nordjylland*, side 158ff., hvor man også kan finde adskillige sagn om Fru Ingeborg. Det hedder videre i egnbeskrivelsen:

"Adskilligt tyder på, at flere nordjyske herremænds arge bedrifter er dynget over på fru Ingeborg. I hvert fald indeholder sagnene om hende alle de nederdrægtigheder, folketroen i tidens løb har tillagt herremændene."

Vi bevæger os nu frem i tiden til 1955. Det år bliver Voergaard købt af den dansk-franske greve Ejnar Oberbech-Clausen.

Han var fynbo og stammede fra Nyborg, hvor faderen var landmand og skovridder ved Juelsberg gods. Han selv var udlært i manufaktur. Som ganske ung rejste han til Frankrig for at prøve lykken. Her blev han ansat på et vinslot i 1907. Slottet var ejet af den franske Greve Chenue-Lafitte. Allerede i 1908 dør den franske greve, der ejer Slottet, og fra nu af får Ejnar Clausen, som han da hed, en ikke uvæsentlig placering, i såvel forretningsmæssig som i privat henseende. Han konverterer til den katolske tro. Paven udnævner ham samtidig til romersk Rigsgreve. Han tager herefter sin moders navn, så han bliver Rigsgreve Ejnar Oberbech-Clausen. Og endelig i 1912 gifter han sig med sin afdøde arbejdsgivers enke, Henriette.

Hun var datter af den berømte franske kirurg, Jules-Émile Péan. På Voergaard Slot fin-

des en marmorbuste af Péan og en samling af hans instrumenter, blandt andet også den arterieklemme, der kom til at bære hans navn.

Fra ægteskabet med Chenue-Lafitte havde Henriette en søn, hvis portræt også findes på Voergaard. Denne søn døde imidlertid ung. I ægteskabet med Oberbech-Clausen var der derimod ingen børn. – Henriette selv døde ved et bombardement af Bordeaux i 1941.

Efter købet i 1955 lod Oberbech-Clausen foretage en gennemgribende restaurering af Slottet. Da dette var klart til indflytning, forlyder det, at hele seksten fyldte godsvogne bragte alle de kostbarheder, som han havde samlet sig i Frankrig, til Vendsyssel. Man siger, at han havde fået lov til at føre det hele ud af Frankrig.

Den meget store og enestående samling klenodier tæller flere møblementer, utallige tæpper, en mængde malerier og så videre.

Her ses for eksempel en flere meter høj gobelin, der forestiller den scene, hvor den trojanske Prins Paris overrækker et æble til Afrodite. Han var blevet udpeget til at være dommer i en skønhedskonkurrence mellem tre gudinder. Som tak giver Afrodite ham den smukke Helena, som han bringer hjem til Troja. Der er blot det uheldige herved, at hun allerede er gift. Dette bliver begyndelsen til Den trojanske Krig.

I samlingen finder vi også to skænke, som har tilhørt den franske kejser Ludvig den Sekstende. Der er kun to andre lignende skænke i verden. De findes begge i Frankrig, den ene i Louvre i Paris og den anden på slottet i Versailles.

Vi får også forevist det testel, som Marie-Antoinette brugte, da hun under den franske revolution sad indespærret i Tempeltårnet i Paris; og her er det spisestel, som Napoleon den Første spiste af, da han i de såkaldte 100 Dage var vendt tilbage til Paris efter sit ophold på øen Elba.

Vi fik set malerier af Raphael, El Greco, Watteau og Frans Hals.

"Og her", sagde guiden og pegede på en i øvrigt bar væg, "hænger to malerier, dels 'Den Gale' af Goya og dels 'Portræt af Maria af Medici' af Rubens. – Vi kiggede noget desorien-

terede på guiden og på den bare væg. – Efter en pause fortsatte guiden: ”Ja, sådan kunne jeg have sagt, hvis ikke vi den 8. marts 2008 var blevet frastjålet de to nævnte malerier. – Det er grunden til, at vi har forbudt publikum at medbringe fotografiapparater og mobiltelefoner”.

Den meget interessante rundvisning fortsatte i hen ved fem kvarter.

Næste stop på turen var Dronninglund Slotskro, hvor der var buffet med to varme og seks kolde ting, sluttende med en kop glat kaffe eller te. – Et meget lækkert traktement.

Vi fik ikke nogen rundvisning på Dronninglund Slot, men på internettet kan man finde en kortfattet beskrivelse. Man ved ikke nøjagtigt, hvor gammelt Slottet er; for det fortælles, at egnens bønder i vrede over at være blevet misbrugt af Slottet efter Reformationen kastede Slottets ældste papirer og dokumenter ud for svinene, som gik og rodede i dem og tilintetgjorde dem. Den almindelige mening er nok, at det var nonner fra den ældste klosterorden, Benediktinerne, der velsagtens engang i 1100-tallet grundlagde det oprindelige Hundslund Kloster, som det hed dengang.

Efter Reformationen overgik Hundslund Kloster (ligesom Voergaard Slot) til Kronen og blev drevet som herregård. I 1690 overtog Christian den Femtes dronning, Charlotte Amalie, godset og omdøbte det til dets nuværende navn, Dronninglund.

Efter frokosten på Dronninglund slot, besøgte vi Slotskirken, der er sammenbygget med Slottets søndre hjørne. Her var der nogle, der bemærkede en montre med fotografier af Kirkens præster siden 1850 og med en kort omtale af hver enkelt. Præsternes kirkelige retning var angivet for fleres vedkommende. Ud for alle disse (undtagen én) stod der: ”indremissionsk”. Ud for denne ene, der ikke tilhørte Indre Mission, stod der: ”nærmest grundtvigsk”. Vi bemærkede også, at en af præsterne hed Henrik Christiansen, den senere biskop i Aalborg Stift. Mens dette skrives, ser jeg i avisen hans dødsannonce, der fortæller, at han døde den 16. september 2011.

Herefter kørte vi på hjemturen tværs over den Store Vildmose, der er Danmarks største

højmose. I Tingskoven, mellem Brovst og Fjerritslev, svingede vi mod højre med hovedretning mod nord og til Lerup Kirke. Her gjorde vi holdt på rastepladsen oven for Fosdalen. Det var tid til en øpause, en pause, der nogen tid højligt havde været råbt på! – Eigil Andersen forklarede, inden vi steg ud, at vi nu befandt os på toppen af Lien, og at der fra denne rasteplads udgår en stor kløft, der kaldes Fosdalen. Han fortalte videre om fredningen af Fosdalen og om fredningen af Lien i det hele taget.

Danmarks højeste indlandsskrænt *Lien* strækker sig fra Slettestrand og ca. 6 km mod øst til Tranum Strandvej. Med højder på op til 66 m dannede Lien i stenalderen kystlinjen, idet det nuværende flade land nord for skrænten var havdækket. Lien er fredet i sin fulde længde, i alt 385 ha. Liens bratte skræntmassiv og det lave forland danner en landskabelig helhed. Tidligere blev forlandet dyrket, men henligger nu fortrinsvis som græsningsområde eller er ved at gro til med lyng og selvsåede træer. Gamle forblæste læhegn og små kompakte beplantninger omkring nedlagte landbrugsejendomme sætter også deres præg på dette landskab.

Stednavne som Fosdalen og Lien vidner om, at disse egne har haft nære forbindelser med Norge, som herfra ad søvejen fik leveret korn og andre landbrugsprodukter. Lien blev fredet i 1956.

En stor del af deltagerne fulgtes til fods ned gennem Fosdalen og blev samlede op ved dalens bund. – Gad vidst om de modige vandrere opdagede Vor Frue Kilde undervejs?

Med alle ombord – og kommet ned på det, der engang var stenalderhavets bund, jf. ovenfor – kørte vi det sidste stykke mod nord ad Fosdalvej, drejede derefter mod vest/nordvest ad Vestkystvejen/Kystvejen mod Slettestrand. Undervejs havde vi et flot udsyn over Lien-skrænten. I Slettestrand drejede vi igen mod syd og kom op over Hjortdal til Fjerritslev. Derfra til Thy.